

'De enige reden dat het systeem nog bestaat is de boer'

25 jaar aAa in Nederland

De Triple-A-vereniging vierde onlangs het 25-jarig jubileum van het gelijknamige paringsstelsel in Nederland. Na een roerige en uiterst moeizame beginperiode kwam de onafhankelijke analyse toch definitief van de grond en floreert deze inmiddels als nooit tevoren. Samen met de Amerikaanse Mary Weeks blikt analist Jan Schilder terug.

Van jongs af aan wist Jan Schilder (54) uit Heerhugowaard (NH) niet anders dan dat hij ooit boer zou worden. Maar toen hij van school kwam, was zijn vader nog jong en molken ze veertig koeien, waardoor er voor twee man geen ruimte was. Jan werkte van jongs af aan bij een grote rozenkweker en is daar blijven hangen als onderhoudsmonteur. „Ik had mooi werk in de kas, maar de koeien bleven in mijn hoofd zitten“, aldus Schilder. Toen KI Nieuw Leven in 1985 een presentatie hield in Akersloot besloot hij er dan ook heen te gaan. „Ik raakte in gesprek met de eigenaren Ate Kuipers en Zeger van Pelt en was verrast dat

ze zich later voor mij meldden. Ze zagen iets in me als verkoper en daar ben ik ze nog steeds dankbaar voor.“

Spermaverkoper

Jan Schilder omschrijft zichzelf als zeer verlegen in die periode, maar besloot toch als spermaverkoper aan de slag te gaan. Hij had een goede relatie met zijn werkgever en reisde ermee door binnen- en buitenland. Met zijn fokstudieclub ging Schilder in die periode eens naar het melkveebedrijf van Hidde Osinga in Nij Beets (FR), die enthousiast over het aAa-

systeem en ontwikkelaar Bill Weeks vertelde. Osinga was eerder boer geweest in Amerika en kende Weeks persoonlijk. In dezelfde periode, het was 1988, schreef Meint Posthumus een artikel over Triple-A in Veeteelt. De jong overleden Posthumus had daarvoor in Californië stage gelopen en was enthousiast geworden over het paringsstelsel. „KI Nieuw Leven vermarktte sperma van Trans-World Genetics en zo ontstond het idee om een aAa-analist uit Amerika naar Nederland te halen om hem hier zijn verhaal te laten doen“, vertelt Schilder. „Phil Hasheider kwam en ik bood aan om hem rond te leiden. Ik weet nog

Jan Schilder was de eerste aAa-analist van Nederland. Samen met Mary Weeks Dransfield, dochter van ontwikkelaar Bill Weeks, bekijkt hij een koppel Nederlandse koeien.

niet waarom, want ik sprak geen Engels, maar ik denk dat het was omdat ik dicht bij Schiphol woonde.”

Veel interesse

Met een folder van KI Nieuw Leven met daarop de roodbonte Triple Threat-dochter Winfarm TT Iris in de hand – hij is de naam nooit vergeten – stond Jan Schilder Phil Hasheider op Schiphol op te wachten. „Ik hoopte dat Phil niet veel zou zeggen”, lacht hij. „En we wisten ook niet of er interesse zou zijn. Maar dat bleek zeker wel het geval. Enkele maanden later kwam Hasheider opnieuw naar Nederland om meer presentaties te geven, koeien te analyseren en ook om stieren te analyseren.” Nadat Schilder de aAa-principes van Phil Hasheider en Jim Sarbacker had geleerd, ontmoette hij in 1989 Bill Weeks op de World Dairy Expo. „Ik was inmiddels bezig mijn Engels bij te spijkeren, maar op dat moment vond ik de uitleggpagina nog steeds moeilijk. Toch mocht ik van hem al direct na de expo gaan analyseren, al vond ik zelf dat ik nog te weinig ervaring had. Toen ik zei dat ik nog niet genoeg wist, reageerde Weeks met de opmerking dat het na mijn komst beter zou gaan op de bedrijven die ik bezocht dan ervoor.” Ondanks dat Schilder nog onervaren was, kregen de veehouders wel betere resultaten omdat de extreme paringen werden vermeden.

Onafhankelijk

Phil Hasheider adviseerde Jan dat hij als aAa-analist, om het zuiver te houden, geen sperma zou moeten verkopen. „En zijn collega James Sarbacker zei hetzelfde. Als je het goed wilt doen, moet je onafhankelijk zijn.” Schilder besloot daarop zijn dienstverband bij KI Nieuw Leven te beëindigen en om als zelfstandig analist aan de slag te gaan. Geen eenvoudige keuze omdat het aantal klanten nog gering was en onvoldoende om er een inkomen uit te halen. „Ik volgde mijn hart en gevoel”, verklaart hij nu.

„Bovendien was ik naïef.” Schilders voormalige werkgever had intussen namelijk de rechten op het aAa-handelsmerk verworven. Toen Schilder de boer op ging als officiële analist, kreeg hij dan ook direct een rechtszaak aan zijn broek. Schilder omschrijft de beginperiode als erg moeilijk, maar wist toch door te gaan. Hij werd gesteund door zijn familie en ook door de veehouders bij wie hij kwam. Zijn eerste adres was dat van Ab en Sietske de Groot uit

Lelystad. De inmiddels overleden Ab de Groot was op dat moment al ongeneeslijk ziek, maar besloot zijn energie te gebruiken om Schilder te steunen door de Triple-A-vereniging op te richten. Een vereniging van veehouders die gebruikmaken van het aAa-systeem, die er voor moest zorgen dat de onafhankelijke aAa-analyse in Nederland definitief van de grond zou komen.

Tweede analist

„Er werd veel gepraat over Triple-A en omdat het nieuw was in Nederland, was er veel vraag naar presentaties. Ik hield één à twee presentaties per week en hield daar ook stevast één à twee nieuwe adressen om te analyseren aan over.” Schilder wist zo een bestaan op te bouwen als aAa-analist. Het aantal gebruikers steeg, totdat er na drie jaar een terugval was, om vervolgens sterk door te stijgen. „In het begin werden er ook geen stieren geanalyseerd, totdat KI Oost en KI Zuid er in 1993 naar vroegen. Dit om marktaandeel in Amerika te krijgen.” Overigens werden de stieren van KI Samen en KI Kampen al wel geanalyseerd. Jan Schilder reisde door binnen- en buitenland en op een gegeven moment groeide het aantal klanten hem boven het hoofd. De Limburger Maurice Kaul was bevriend met gebruikers van het eerste uur Wim en Fien Leenders uit Nederweert-Eind en werkte voor importorganisatie Canada Holstein van eigenaar Wijnand Pon. Toen Pon in 1997 zijn eigen fokprogramma opzette, besloot Kaul voor zichzelf te beginnen als tweede aAa-analist van Nederland.

Uitbreiding

Eind jaren negentig begonnen ook de Europese stierentrips, waarbij Jan Schilder samen met zijn Amerikaanse collega James Sarbacker twee keer per jaar de Europese KI's langs ging. En omdat de behoefte aan aAa-codes bleef groeien, ontstond er in het begin van het nieuwe millennium ruimte voor een derde analist. „De eerste keer dat ik de koeien analyseerde bij John de Vries en Martie Hoogeveen was Marcel Verboom uit Boijl ook aanwezig. Hij was erg geïnteresseerd en voegde zich drie jaar later bij mij en Maurice.” De afgelopen tien jaar kwamen er steeds meer Europese analisten. Joost van der Horst werkte bij Aldert van der Spek, een van de aAa-gebruikers van het eerste uur, die in de jaren negentig naar Denemarken emigreerde. Van

1

Artikel

In het Melkvee Magazine van januari 2011 stond een uitgebreide boekbespreking van *Creating Balance Between Form & Function* van aAa-analist Phil Hasheider. Op www.melkvee.nl in het dossier Melkvee Magazine is het volledige artikel terug te lezen, evenals een interview met Hasheider.

Copyright foto

der Horst analyseert sindsdien in Denemarken en start ook in Zweden, een land waar volgens Schilder veel interesse voor het systeem is. Ook in België, Frankrijk, Italië en Ierland zijn inmiddels analisten actief, nadat ze er door de Nederlanders mee in aanraking waren gekomen. Zo pionierde Verboom bijvoorbeeld in Ierland en op het eiland Jersey en inmiddels ook in Nederland.

In januari 1989 kwam er voor het eerst een aAa-analist naar Nederland. Phil Hasheider legt zijn toevoorders de grondbeginselen van het systeem uit. Jan Schilder staat linksboven op de foto.

Mary Weeks

In Nederland zijn er vandaag de dag vier analisten actief. De laatste die er bij kwam, was Jurjen Groenveld uit Wommels (FR). „Toen Jurjen van school kwam, wilde hij meteen wel aan de slag als analist. Maar ik heb hem anders geadviseerd, omdat hij er nog niet klaar voor was”, stelt Schilder. Enkele jaren later werd Groenveld alsnog beëdigd en inmiddels analyseert ook hij op melkveebedrijven in binnen- en buitenland. Nu de officiële goedkeuring van analisten aan bod komt, mengt Mary Weeks Dransfield zich in het gesprek. Ze is de jongste dochter van aAa-ontwikkelaar Bill Weeks en bezit samen met haar man Dave Dransfield het aAa-handelsmerk in de Verenigde Staten. Mary Weeks kwam ter ere van het 25-jarig jubileum van Triple-A in Nederland speciaal naar ons land om op de jaarvergadering van de Triple-A-vereniging over haar vader te vertellen.

Volwassen

Het aAa-systeem bestond al tien jaar toen Mary Weeks (53) werd geboren, dus ze groeide er letterlijk mee op. Toen ze 18 jaar oud was en nog niet wilde studeren, stimuleerde haar vader haar om koeien te gaan analyseren. „Mijn vader stuurde me naar een boer die zijn koeien geanalyseerd wilde hebben een paar honderd kilometer verderop en in de omgeving moest ik maar nieuwe klanten zien te krijgen, zodat ik geld had voor mijn terugreis.” Het lukte haar wonderwel, maar ze geeft aan dat ze op dat moment nog niet klaar was voor het werk. „De menselijke kant is heel moeilijk voor een 18-jarige”, aldus Weeks, die later gedurende dertig jaar als verpleegkundige zou werken. „De meeste analisten zijn rond de dertig ▶

Europa telt inmiddels negen aAa-analisten, met achteraan Jan Schilder (NL) en Marc Cranshof (BE), in het midden van links naar rechts Jurjen Groenveld (NL), Maurice Kaul (NL), Lory O'Hanlon (IR) en Marcel Verboom (NL) en vooraan van links naar rechts Franck Laviec (FR), Daniele Valcavi (IT) en Joost van der Horst (DK).

Copyright foto

jaar oud als ze beginnen. Je moet volwassen zijn, weten wat er gaande is en levenservaring hebben", stelt Weeks. „Alle analisten zijn zelfstandigen. Je moet dus niet alleen technisch onderlegd zijn, maar ook je zaken zelf organiseren. Je moet gemotiveerd zijn en met mensen om kunnen gaan.“

Acceptatie

„Veel mensen willen niet leren van wat meer ervaren mensen ze vertellen“, stelt Jan Schilder. „Je moet willen accepteren dat er altijd meer is, je kunt altijd een hoger niveau bereiken en meer leren. Niet denken dat je alles weet.“ „Ook mijn vader stond zo in het leven“, vertelt Mary Weeks. „Niemand is alwetend en ook hijzelf was tot op hoge leeftijd bereid om te leren.“

Schilder ervaart dat de bereidheid om te willen leren in de fokkerijwereld vaak niet aanwezig is. „Velen vragen zich niet af waarom een koe of stier goed is, er wordt niet teruggekeken naar de ouders. Veel invloedrijke stieren uit het verleden hebben onbekende afstammelingen en geen logische achtergrond. Althans niet volgens de gangbare fokkerijtheorieën. Elevations vader was de ronde Tidy Burke Elevation, een stier die op drie poten stond, en voor de moeder van Ivanhoe had Weeks een andere stier in gedachten dan de bedrijfsleider van de fokstal. Niet omdat hij wist dat Ivanhoe geboren zou worden, maar wel omdat zijn

vader iets aan zijn moeder kon toevoegen. Daar draait het namelijk om, niet optellen, maar toevoegen.“

Kennis verdwenen

„Meer dan honderd jaar geleden werd er naar alle onderdelen van een koe gekeken“, vertelt Schilder verder. „Veel kennis van toen is helaas verdwenen. Doordat fokkerijbeslissingen tegenwoordig vaak door cijfers worden bepaald, zijn er steeds minder mensen die weten hoe een koe eruit hoort te zien, gewoon omdat het ze nooit geleerd is. Ik hield een keer een presentatie op de universiteit in het Portugese Evora voor bijna afgestudeerde genetici en dierenartsen. Een van de aanwezigen vroeg zich af waarom niemand ze ooit eerder had verteld hoe een koe functioneert.“

Schilder stoort zich wel eens aan opmerkingen als dat het uiterlijk van een stier onbelangrijk zou zijn, waarbij er dan gewezen wordt naar de Fries-Hollandse stieren van vroeger die puur op uiterlijk geselecteerd werden en waarvan de dochters veel te weinig melk gaven. „Vroeger stond men zich te vergapen aan ronde en moddervette FH-stieren, die eruit zagen als vleeskoeien met totaal geen melk en nu staan we ons te vergapen aan dieren die er soms uitzien als giraffen. Eigenlijk is er niks veranderd.“ Schilder stelt het bewust wat extreem op zijn punt te kunnen maken.

„Die vette ronde koe van destijds was niet functioneel en had meer scherpe kenmerken nodig om goed te kunnen functioneren, terwijl er tegenwoordig meer ronde kwaliteiten nodig zijn om goed te kunnen functioneren. Want het draait om kunnen functioneren, niet om wat wij mensen er van vinden. Bill heeft ons geleerd dat het belangrijk is om een koe te zien als een natuurlijk geheel. Alle onderdelen vormen samen een geheel en kunnen nooit los van elkaar functioneren.“

Passie

„Bill Weeks is naar eigen zeggen ooit met het aAa-systeem begonnen om de simpele reden dat koeien niet zo goed waren als ze hadden kunnen zijn“, aldus Jan Schilder. En dat is nog steeds de drijfveer van alle analisten: koeien analyseren omdat ze beter kunnen. Niet dat ze valse pretenties hebben overigens. „De enige reden dat het aAa-systeem nog bestaat, is de boer. Hij of zij ziet het resultaat en besluit zijn of haar koeien te laten analyseren.“ Dat veehouders de analisten zelf inschakelen, maakt dat er doorgaans een positieve sfeer rond het analysewerk hangt. „Als je naar Nieuw-Zeeland vliegt en je wordt daar door één boer erg enthousiast ontvangen, maakt dat je lange reis al goed“, vindt Schilder, die sinds kort aan de andere kant van de wereld pionierswerk verricht. „De passie en positieve energie houden je aan de gang.“ ■

Jan Schilder met Mary Weeks Dransfield en haar man Dave Dransfield, de eigenaren van het aAa-handelsmerk in Amerika.

Copyright foto